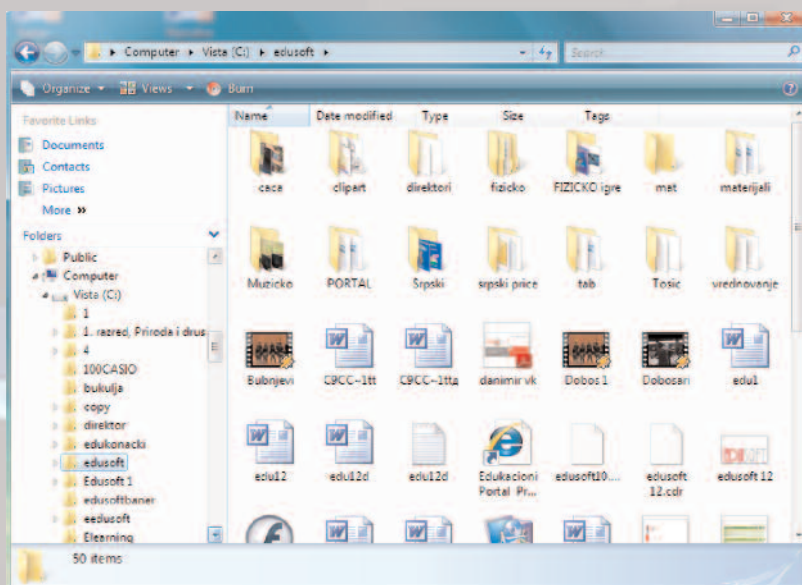

Windows Explorer

Windows Explorer je program koji omogućava organizaciju i pregled podataka sa hijerarhijskom strukturom. Pokreće se iz menija **Start**.

Slika1. Radno okruženje Windows Explorer-a

Na prikazanoj slici 1. u spisku fascikli označena je fascikla **Edusoft** u prozoru **Folders**, dok je u desnom prozoru dat sadržaj fascikle. Veličinu levog i desnog prozora možemo menjati povlačenjem njihove zajedničke granice.

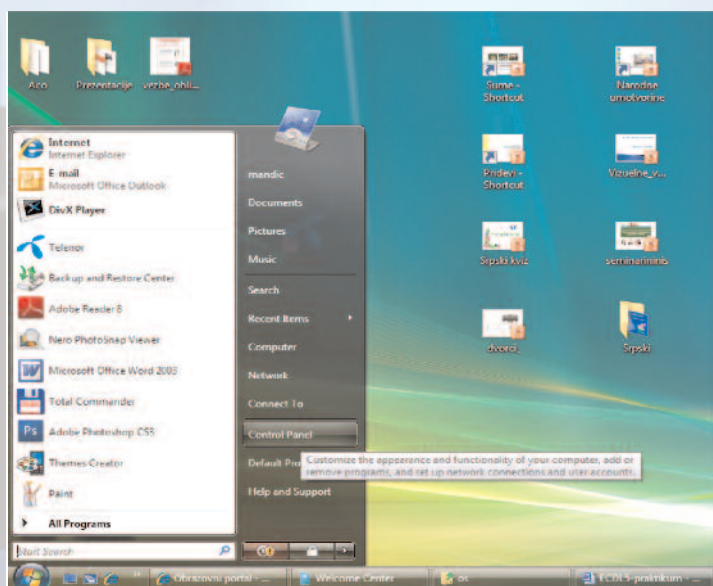
Fascikle (**Folders**) koje imaju znak + pored imena imaju podfascikle. Spiskak podfascikli otvara se klikom na znak +, koji se pri tome pretvara u znak -. Klik na znak – ponovo uklanja prikaz podfoldera.

Kopiranje, premeštanje, brisanje kao i promenu imena datoteka i fascikli vrši se po proceduri iz poglavlja *Rad sa datotekama i fasciklama*.

Osnovna podešavanja u Windows-u

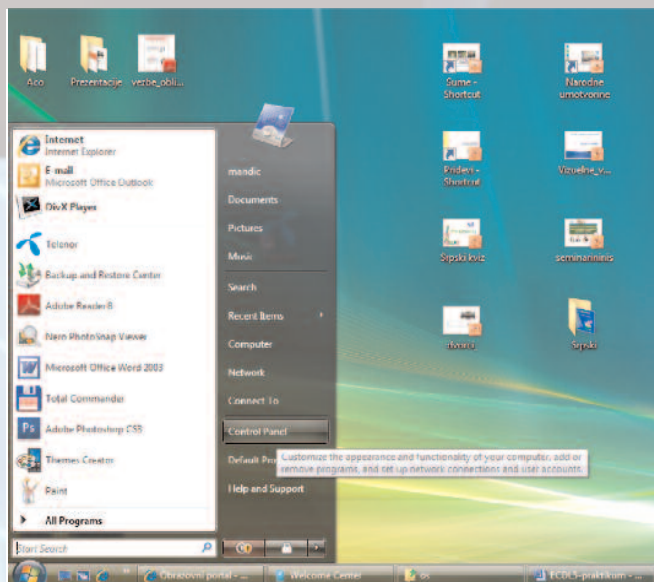
Osnovna podešavanja u **Windowsu** vrše se iz upravljačkog panela – (**Control Panel**) koji se aktivira iz menija **Start** naredbom **Settings** ili preko **My computer-a**.

Pomoću Control Panel-a podešava se izgled Windowsa, dodaju i uklanjaju programi, podešavaju regionalne karakteristike (jezik, datum, vreme) i Windows okruženje prilagođava osobama sa specijalnim potrebama. Pored softvera moguće je konfigurisanje štampača, modema, skenera, mikrofona i zvučnika i drugih uređaja računarskog sistema. Control Panel aktiviramo pritiskom na taster **START**, pa izaberemo željenu opciju.

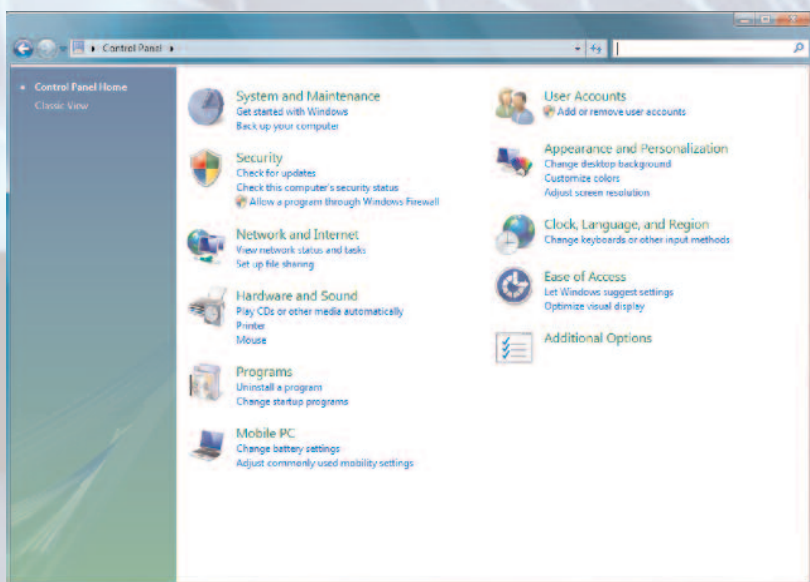

Slika 2 Aktiviranje Control Panel-a

Moguće je odabrati klasičan (slika 3.) ili XP (Vista) prikaz (slika 4.) upravljačkog panela.

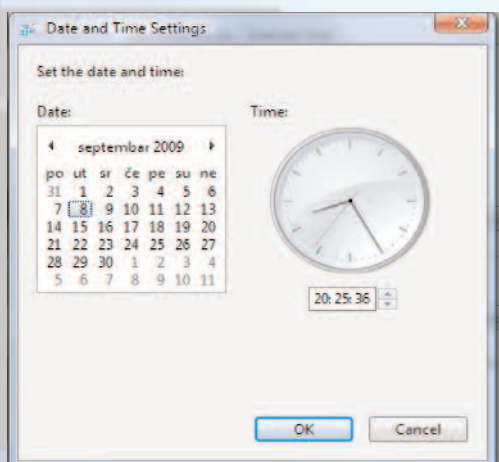

Slika 3. Klasičan prikaz Control Panel-a

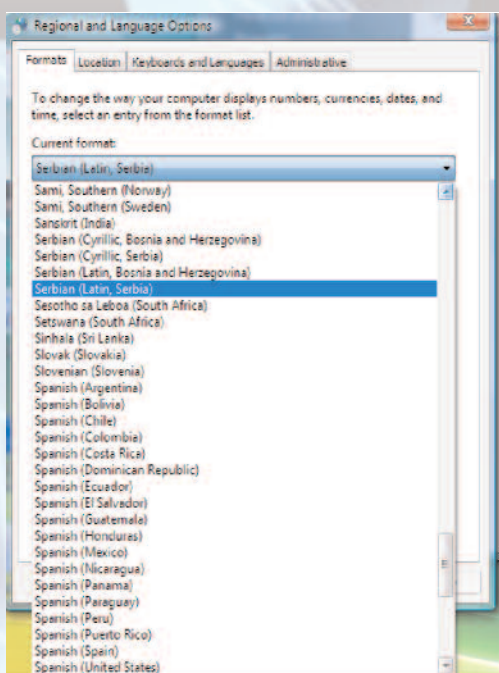
Slika 4. Windows (Vista) XP prikaz Control Panel-a

Jednostavan primer podešavanja je podešavanje datuma i vremena. Na levoj strani prozora za dijalog **Date and Time Properties** podešava se datum a u desnoj vreme.

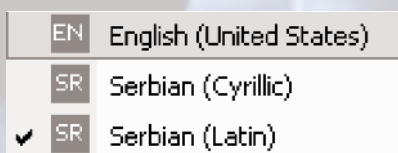
Slika 5. Prozor za dijalog *Date and Time Properties*

Kada su u pitanju podešavanja važno je podesiti raspored znakova na tastaturi, kako bi dobili našu ćirilicu i latiničnu podršku. Dvostrukim klikom na ikonu za regionalnu i jezičku podršku u **Control Panelu** dobijamo prozor za dijalog **Regional and Language Options**.

Slika 6. Prozor za dijalog *regional and Language Options*

Na **Language** listi novi tastaturni raspored dodajemo pritiskom na taster **Add** i izborom opcije **Serbian** sa padajuće liste. Na taj način dobijaju se tri raspoloživa rasporeda slova na tastaturi koji se po potrebi prebacuju sa indikatora na *taskbar-u*. (slika 7)

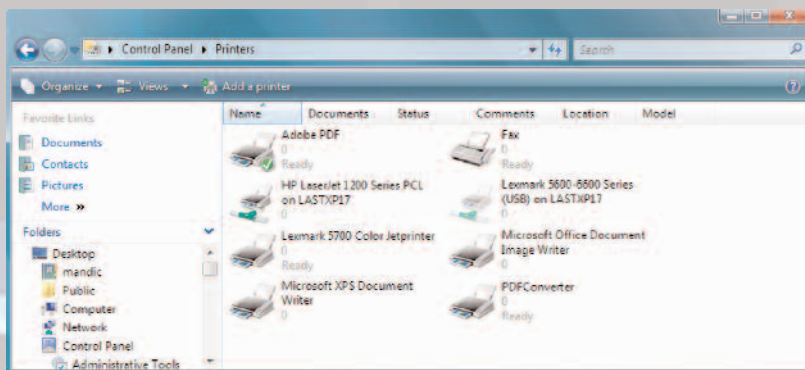

Slika 7. Linija alata za podešavanje jezika

Upravljanje štampanjem

Izbor i konfigurisanje štampača obavlja se odgovarajućim **Windows (Vista) XP** konfiguracionim programom koji omogućava svim programima uslugu štampanja kada je potrebna, bez dodatnih podešavanja.

Dvostrukim klikom na ikonu **Printers and Faxes** iz grupe **Control Panel** dobijamo prozor za dijalog prikazan na slici 8.

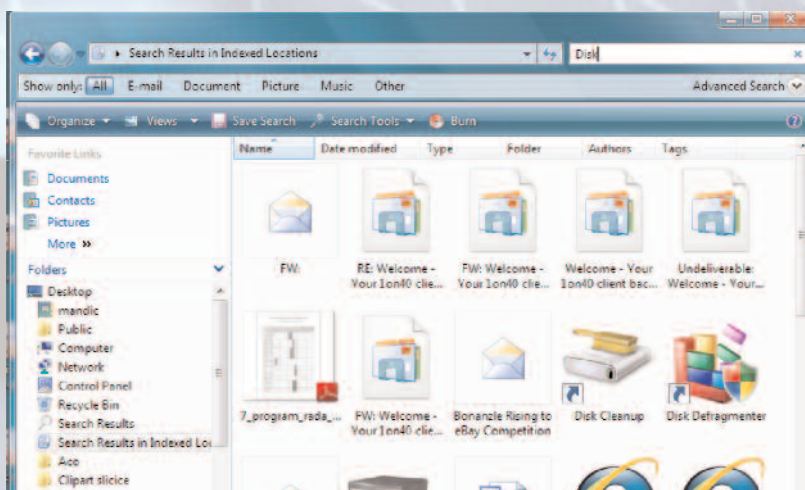
Slika 8. Prozor za dijalog *Printers and Faxes*

Klikom na **Add a printer** pokrećeno sistemski program koji nas vodi kroz postupak instaliranja podrške za novi štampač (Add Printer Wizard). Iz dijalog prozora **Printer Tasks** možemo zaustaviti ili obrisati poslove štampanja kao i izvršiti promenu osnovnog štampača. Na sličan način, veoma jednostavno, vršimo i ostala podešavanja Windows okruženja.

Automatsko pretraživanje sadržaja računara

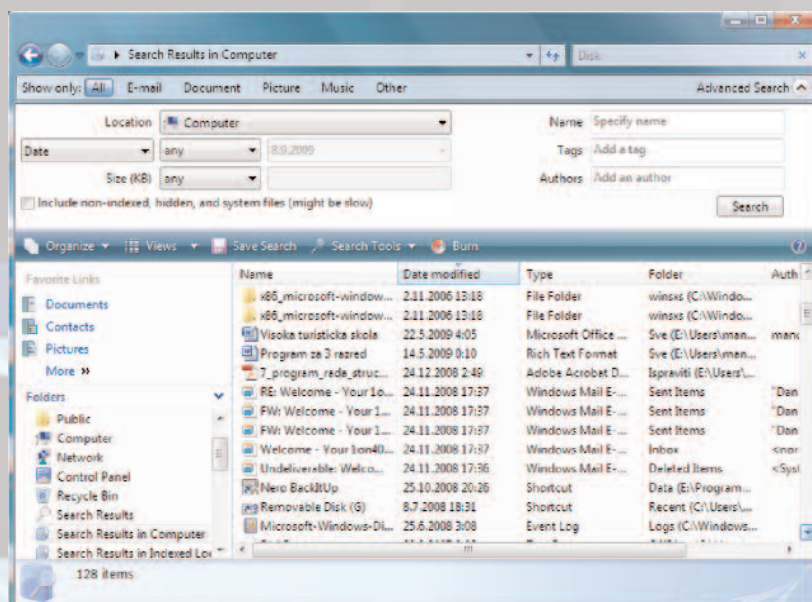
Savremeni *hard diskovi* su velikog kapaciteta što korisnicima omogućava skladištenje mnoštva podataka. Na prvi pogled, može nam se učiniti da su hard diskovi pretrpani podacima i da uskladištene podatke teško pronalazimo. Međutim, zahvaljujući opciji **Search**, Windows operativnog sistema, možemo brzo pronaći podatke na koje smo ukazali, bez obzira gde se oni nalaze na hard disku.

Opciju **Search** možemo aktivirati iz menija **Start –Search –For Files or Folders** ili iz **Windows Explorera** pritiskom na ikonicu **Search**.

Slika 9. Prozor za pretraživanje

U prozoru za dijalog **Search Results** (slika 9) biramo vrstu podataka koju će program pretraživati (slike, muziku, video, dokumente, računare u računarskoj mreži, ljude). Ukoliko želimo da program pretražuje sve datoteke i fasikle izabraćemo opciju **All Files and Folders**. Ako na liniju Search unesemo npr. Disk dobićemo popis datoteka i dokumenata koji sadrže tu reč. Klikom na dugme **Search** započinje proces pretraživanja po upitu. Program brzo završava pretragu i daje izveštaj. U našem slučaju (za upit Disk) pronađeno je 128 adresa (slika 10)

Slika 10. Rezultati pretrage

Program **Search** omogućava i pronalaženje ljudi iz adresara (Adress Book) operativnog sistema Windows ili spoljašnjeg imenika.

Instalacija i uklanjanje programa

Instalacija i uklanjanje programa (softvera) predstavlja važnu temu, jer programi koji rade u okruženju *Windows* operativnog sistema, kao što su programi MS Office paketa ili neki jednostavniji su tesno vezani sa operativnim sistemom, koji im obezbeđuje glavne delove korisničkog interfejsa programa kao i korišćenje i kontrolu pristupa hardveru računara.

Instalacija programa obično uključuje kopiranje datoteka u foldere koji su deljeni, dodavanje odrednica u bazu *Registry* i druge korake za integrisanje programa u sistem.

Automatska instalacija programa

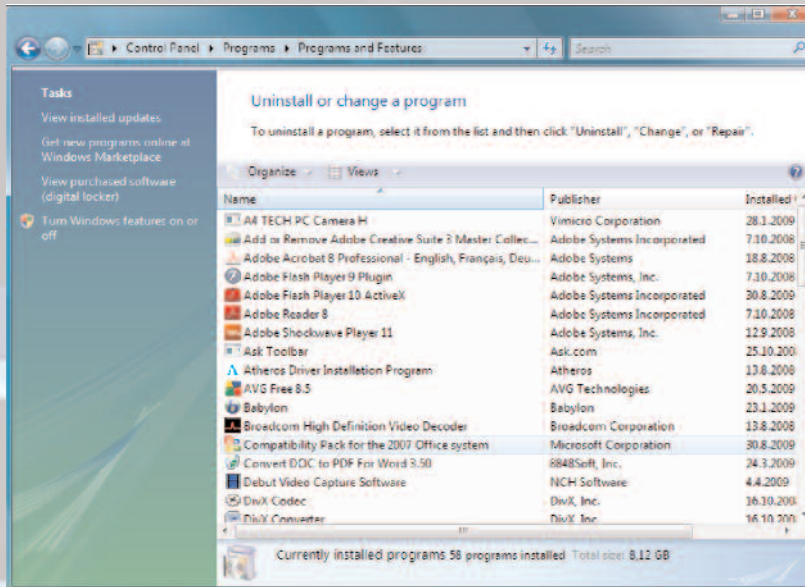
Postupak inсталacije većine programa koji se distribuiraju na kompakt-diskovima izgleda ovako:

1. Zatvaranje svih otvorenih dokumenata i prozora aktivnih programa.
2. Ubacivanje instalacionog medija (najčešće kompakt-diska)
3. Kada se pokrene program za instalaciju kliknemo na dugme **Install**, ili **SETUP**, zatim sledimo uputstva sa ekrana
4. Izbacivanje instalacionog medija.

Instalacija i uklanjanje programa pomoću Add/Remove Programs

Procedura instalacije pomoću modula Add/Remove Programs sastoji se iz nekoliko koraka:

1. Pokretanje prozora za dijalog **Add/Remove Programs** iz **Start –Control Panel–Programs**.

Slika 11. Prozor za dijalog **Add/Remove Programs**

2. Izabor naredbe **Add New programs**.

3. Klik na dugme **CD or Floppy**.

4. Ubacivanje u računar kompakt-diska ili diskete.

5. Klik na dugme **Next**.

6. Program će pretražiti kompakt-disk ili disketu u potrazi za programom sa jednim od standardnih imena za instalaciju (install.exe ili setup.exe).

7. Pritiskom na dugme **Finish Windows** aktivira program za instaliranje, čija uputstva sledimo.

Procedura uklanjanja programa se sastoji iz:

1. Pokretanja programa **Add/Remove Programs**,

2. Izboru programa sa liste instaliranih programa (slika 11.) koji želimo da uklonimo ili izmenimo.

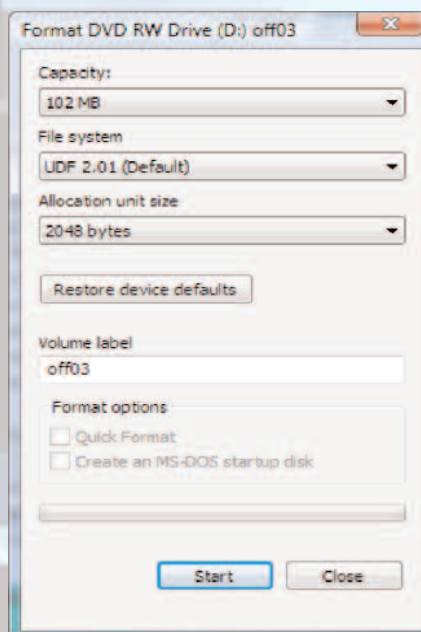
3. Klik na dugme **Change/Remove**.

4. Praćenja datih uputstava.

Formatiranje prenosivih medija

Izborom objekta prenosivog medija (diskete, zip diska ili USB flash diska) iz programa **My Computer** i klikom na desni taster miša dobijamo prozor za dijalog **Format** u kome možemo podesiti razne parametre formatiranja, kao što su: kapacitet diska (Capacity:), sistem datoteke (File system), brzo formatiranje (Quick Format) i naziv diska (Volume label).

Pored diskova možemo formatirati i particije na hard disku, naravno osim one koja sadrži operativni sistem Windows.

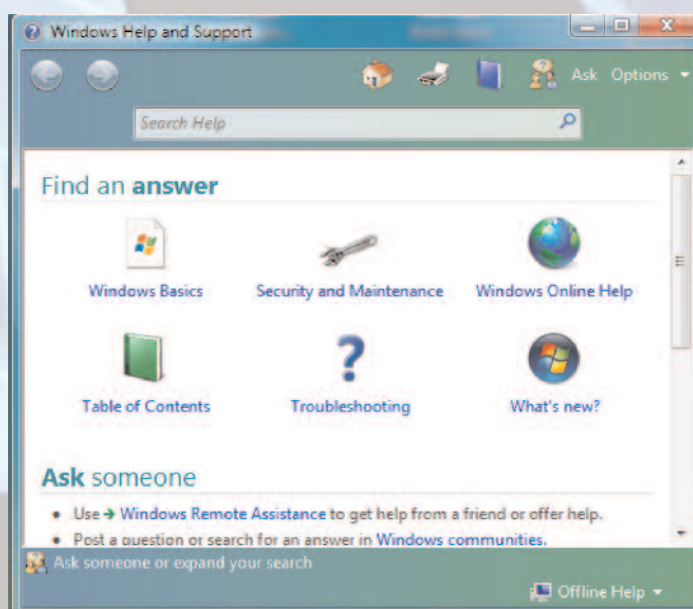

Slika 12. Prozor za dijalog Format

Sistem za pružanje pomoći korisniku

Operativni sistem Windows (Vista) XP poseduje moćan sistem za pružanje pomoći korisniku tzv. **Help** koji se sastoji od integrisanih baza podataka sa uputstvima za različite programe i teme, tako da u svakom trenutku možemo dobiti pomoć.

Sistem za pružanje pomoći pokrećemo iz menija **Start** klikom na naredbu **Help and Support** koja otvara prozor za dijalog Help and Support prikazan na slici 13.

Slika 13. Prozor za dijalog Help and Support Center

Windows help sistem je hipertekstualan, što znači da su teme međusobno povezane, tako da upućuju jedna na drugu, a mi biramo redosled objašnjenja. Možemo odabrati Osnovna podešavanja u Windows-u, sigurnost, on-line pomoć (ako smo priključeni na internet), rešavanje problema za koje Windows ima rešenje i dr.

Na usluzi nam je i automatsko predraživanje (**Search**). Pored opšte pomoći na nivou operativnog sistema, skoro svaki aplikativni program ima sopstveni sistem pomoći koji se poziva iz menija Help.

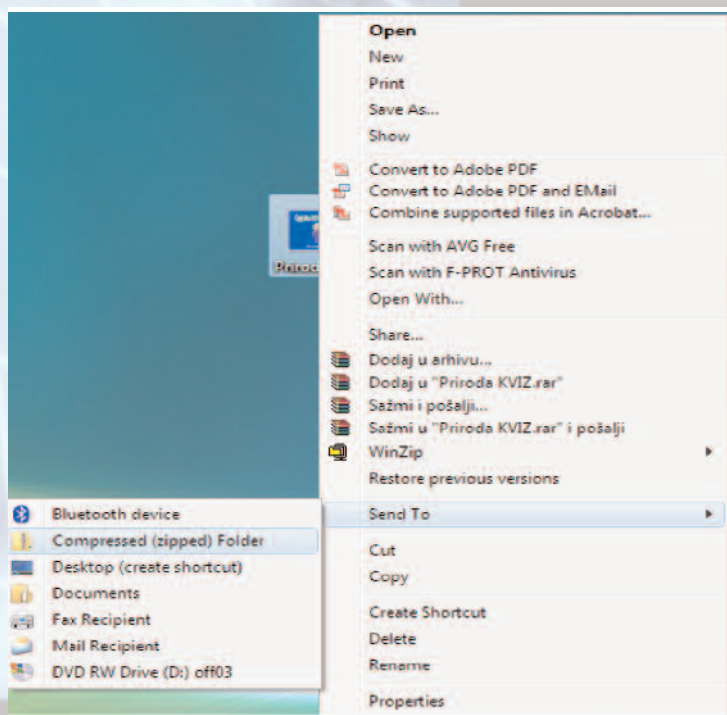
Kompresija podataka

Kompresiju podataka koristimo kada želimo da čuvamo kopije datoteka važnih sadržaja, kada nemamo dovoljno prostora na disku ili kada podatke šaljemo elektronskom poštom. Program koji vrši kompresiju podataka (ko što je WinZip ili Power Archiver) podatke na disk upisuje tek pošto ih sabije algoritmima statističke kompresije, da bi pri čitanju podataka automatski vršio raspakivanje i dovođenje u predhodno stanje.

Kompresiju ili komprimovanje podataka vršimo, pre svega, zbog značajnog dobijanja slobodnog prostora na disku. Skup zapakovanih datoteka na disku najčešće se zove arhiva, a program koji vrši kompresiju arhiver.

U jednu arhivu možemo staviti više datoteka ili sistem foldera. Arhivu prepoznamo po ekstenzijama (nastavcima) kao što su: zip, arj, rar, cab, tar.

Windows Vista ili XP poseduje interni arhiver. Proces raspakivanja se vrši dvostrukim klikom da sabijenu fasiklu ili datoteku dok je za sabijanje potrebno selektovati datoteke i/ili foldere i klikom na desni taster aktivirati meni. Naredbom Send To ♦ Compressed (zipped) Folder vršimo kompresiju (sabijanje).

Slika 14. Meni Send To ♦ Compressed (zipped) Folder

Na osnovu izloženog moguće je zaključiti da je Windows Vista (XP) veoma moćan softver za upravljanje i kontrolu rada na računaru. Novi operativni sistem Windows 7 predviđen je za širu upotrebu od oktobra 2009. godine i smatra se da je usavršen u odnosu na svoje prethodnike. U svakom slučaju Windows je operativni sistem koji karakteriše:

- višekorisnički rad,
- višeprogramski rad,

- optimalno korišćenje memorije,
- plug and play tehnologija (mogućnost priključivanja novih uređaja koje Windows sam prepoznaje i instalira),
- jednostavna instalacija novih programa,
- jednostavno uklanjanje programa koji nam više nisu potrebni,
- dobra podrška multimediji i internetu,
- jednostavno umrežavanje računara,
- pomoć korisniku,
- otklanjanje eventualnih grešaka u radu,
- dobra zaštita od virusa ili neovlašćenog pristupa.

Posebno bismo naglasili da je za nove verzije Windows-a, kao i aplikativnih programa veoma značajno da korisnik poseduje validnu licencu, jer je stalni pristup Internet mreži omogućio proizvođačima softvera da kontrolišu tzv. piratske kopije i da onemoguće dalji rad sa njima.